

TRIEBUNUL ROMÂN.

Apare Marția, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 72. — de luni 2.50 ec., 3 luni 1.75 ec.
Pentru Arad pe an 8. — 6 luni 4.5, 3 luni 2.5
Pentru străinătate pe an 12.5. — 6 luni 6.5, 3 luni 3.5

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografică arhiepiscopale Sibiu, Sibiu, Ministerul 47.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Tribunului Român”, strada Măgurelilor Nr. 31.
Tipăritura se face în Sibiu — Artizii scribitorii cu un leac.

INSERȚIUNILE:

Pentru două 12 ec. — de două ori 12 ec. — de trei ori 15 ec. rădăci în litere germane — și timbru de 30 ec. pentru 6c. — care publicare.

Revista politică.

Sibiu, la 31 Iulie.

Sbierătură presei jidano-maghiare în contra „Daco-României” încă n’au încetat. Disciplina, ce se arată întru aceea, că „Ellenzék” și „Pester Lloyd”, kossuthianii și guvernamentalii, cântă pe aceeași coardă, te simțesc a crede, că întru „daco-română” este înscenată de carne cine mai înalt. Dar puțin talent se dovedește cu ocazia aceasta chiar și ce privește comedia în scena. Alte dați — căci comedia daco-româna — e tare închevită — de câte ori era lipsă, ca Români să „conspireze”, poliția trebuia să prindă mai înțeles de puțin vor și să met călătoria din România, care și-a pierdut pas-riul: a să dați nici măcar „putent daco-român” prisa n’au să rugat scote la învală ca pretext cât de transparent sau a se acți de Români. Mare trebușce să fie necesar unor elemente din Ungaria, că Români în „navigația” lor politică nu vreau să comită nici o faptă compromițătoare, ce ar putea fi folosită în efect în contra neamului român!

Pe când însă diaristica jidano-maghiară a dovedit în cazul mai nou al delirului „daco-român” lipsă de talent, ea și-a arătat și de sătă dată nevinuția conștiinței, cu care se prezentă în limbajul ei înaintea lumii. Și aceste ființe își permit, a imputa presei române, cu desăbunde celei din țara noastră, „impertinență”? Re-producem la alt loc un articol foarte interesant despre „Cestiunea Dunării din „Românul”. Meargă gazetarii jidano-maghiari în seala „Românului”, pentru a înțuța urbanitate.

N’avam cer în Ungaria alte necasuri, decât „Daco-Românismul”? În numărul său din urmă însuși „Pester Lloyd” scrie următoarele: „În timpul din urmă — au raportat, o foale american — emigrația din Ungaria în Statele Unite americane a luat astfel de dimensiuni, în căt statistica oficială este necesită, a face o rubrică deosebită „Hungary”. Rubrica aceasta arăta în anul din urmă 1880 nu mai puțin de 6672 persoane.

Decem, că într’un singur an au emigrat numai în America din nord 6672 persoane. Dacă numărul celor ce emigrează în alte părți s’ar fixa cât de mic, totuși ea se poate pune cu 1300 persoane, și astfel ar fi o pierdere de opt mii de oameni într’un an, pe cari i cedază Ungaria des populații strălătății. Presupunem însă, că săfără de aceea, cari sînt noțaji în New York, n’au numărul nici un singur suflet din Ungaria, și tot mai râmân circa șapte mii de oameni într’un an. Emigrația se sustine în aceeași măsură de cel puțin o jumătate de deceniu încoace, și ori cine și-o poate scoti pe degete, ce a pierdut țara într’aceea — m’interal de oameni și putere de muncă. Cu toate acestea, abia gem noi la cele gl’ose de „P. Lloyd” în Ungaria unui oameni nu umbă a curma rîul ce amenință chiar viitorul țerei, ci ce „conspiratori” și „agitatori” în contra salutii statului

și consumă puterile într’o luptă ridiculă cu moriile de vînt „daco-române”. Relațiunea marchei austro-ungare cu Turcia sînt departe de a fi naturale. Guvernul turcesc pune toate la cale pentru a pune amicitia și răbdarea Austro-Ungariei la probă. În cestiunea însemnată a drumului forat el stă absolut în loc. Nota barocului Calice așteaptă și aici după răspuns. Oamenii din Constantinopol se ocupă de nou și cu Bosnia mai mult decât cere evința raporturilor dintre Austria și Turcia. Nu se scie într’o cât se întru în consecință directe între Constantinopol și Bosnia, e însă un lucru suspect, că organela de publicitate turcesce se ocupă neamur cu Bosnia zăgăvînd stările din provinciile ocupate cu colorile cele mai posomortice. Caracterul pozițiunii noastre în Bosnia, care nu e încă lămurit în privința inter-națională, îngreunăză paralizarea unor asemenea tendințe, dar o necesitate ca să se paralizarea asemenea ingerențe dată voim a la poporul una dintre condițiunile principale ale unei stări suportabile: înscirea poporului.

„Riforma” publică o scrisoare a unui politic german, care aparține la partea conservativă. În această scrisoare se dice, că Germania ce e drept, dorice o alianță cu Italia dar nu o va cere. Seriosarea recomandă Italiei, să armeze pentru a da alianței valoare, și apoi se încearcă a dovedi că trecearea Italiei la alianța austro-germană va asigura pacea mai bine decât o alianță italiană-germană.

Din Bucuresci se telegrafază dte 10 August n. În curții s’au săvîrșit în cabinet o schimbare interesantă. Generalul Mann, a cărui profesie strict conservativă e cunoscută va primi portofoliul ministerial de război. Dăm scirea aceasta cu toată rezerva.

Cestiunea Dunării.

Cestiunea Dunării a intrat într’o faasă nouă. Nervozitate până astăzi, ea iese din sfera de activitate a Comisiunii dunărene, și pune a intră în aceea a unei conferențe europene.

Negreșit aceasta nu s’ar fi întâmplat, dacă cestiunea ar fi putut să fie rezolvată până în sesiunea trecută a comisiunii dunărene, însă și această sesiune încheindu-se, fără ca nimic să fie otrât, la anul viitor, Conferența europeană, care va săvîrșă stătuțose asupra modului, în care comisiunea dunărenă va trebui să se ocupe în sesiunile, se va ocupa neapărat și de cestiunea care n’a putut să fie rezolvată de comisiune.

Este dovedit astăzi că, în orice caz, va fi preste puțină Austro-Ungariei să întru-nesece unanimitatea voturilor comisiunii dunărene, în favoarea proiectului sau de comisiune mixtă, cu prerogative excepționale pentru reprezentanții austro-ungare; și fără unanimitate, nici o sesiune de principiu nu poate să fie rezolvată.

Este deci de ajuns sigură împotriva a României, ce face parte de drept din cestiunea dunărenă, pentru ori ce principiu contrariu intereselor ei să nu poată fi admisă.

Afără de aceasta, este în natura lucrurilor ca România, fiind stăpîna pe tot termul stărilor de la Vîrciorova până la Silistria și pe ambele termuș de la Silistria până la Marea, nici un principiu contrariu intereselor ei să nu se poată aplica, dacă ea nu va voi. De aceea nici o să poate împo-vrădat unui Stat pe teritoriul său, o însăra la care el nu se consimț.

Comisiunea dunărenă se află dar astăzi la punctul al de plecare; asupra aceluși prețensiuni din partea Austro-Ungariei, în fața acestuși împotriviți din partea României.

Deosebirea este însă, că cestiunea în loc de a se rezolve de comisiunea dunărenă, va săvîrșă se dezbate și probabil a se rezolve de conferența europeană, ce se va într’uși la Apriele viitor, spre a decide, în termeni săvîrșiți al tratatului dela Berlin, asupra prelungirii puterilor, sau asupra modurilor, în ce vor găsi ca cale a se introduce în această comisiune.

Decem că rezolvarea de cătră conferența e „probabilă”, ear’ nu sigură, pentru că nimeni n’ar pută garanta astăzi, că conferența se va întruze negreșit asupra unei soluțiuni, care va fi admisă de unanimitatea membrilor ei.

Nu e imposibil, după puțin probabil, ca Conferența să nu ajungă la o soluțiune de căt al ajuns comisiunea europeană; în acest caz va urma neapărat stăruirea lucrurilor de astăzi, ceea ce este fără îndoială cu nesemnare mai avantajos pentru țeară, decât o comisiune mixtă, astfel cum o întruze unele din puteri.

Cestiunea ar pută dar să fie din nou amănată, la o altă conferență, sau însăși din nou soluțiunea comisiunii dunărene, ale cărei puteri s’ar prelungi în amune condițiuni.

Totă aceste ipotese sînt însă ecortul viitorului. Ceea ce este astăzi pozitiv, e, că la Apriele viitor conferența europeană se va ocupa de cestiunea, cu care în deșert s’au muncit din anul comisiunea dunărenă.

Pe acest nou teren cestiunea este tratată de unele din organele austro-ungare, precum a fost și de noi, încă dela 19 Iunie trecut.

Între altele, jiarul „Pester Lloyd” și ei emis, sub formă de amenințare negreșit, ipotese, în care Austro-Ungaria, neamulțanță de împotrivoarea, ce ar întâmpina în sîsul Conferenței europene, s’ar împotrivi la rîndul ei la prelungirea puterilor Comisiunii dunărene, și și s’ar redimena reprezentanții sui din această Comisiune.

După „Pester Lloyd” ar trebui săvîrșă de efect de a face imposibilă prelungirea puterilor Comisiunii dunărene.

După alte gl’ose, retragerea reprezentanților austro-ungare, după ce s’ar admite cestiunea, ar înscenca mîșca, și înscenca desființarea de fact a Comisiunii dunărene, spre a nu mai rămînea de căt comisiune mixtă, sigură stăpîna.

Acest din urmă caz nici că s’ar pută admite, fără a face leziune guvernului austro-ungare.

A cooperă la erazarea unei Comisiunii mixte, sau din cestiunea ce se trăsăcă alături a Comisiunii dunărenă, și apoi a face imposibilă existența Comisiunii dunărene pentru ca să nu rămînea decât Comisiunea mixtă, ar fi ceva nedem de orice guvern cu atât mai mult de guvern unui mare imperiu.

Acest caz nu este dar decât ipotese

aburată a unui aniar; și nu poate nici o dată intră în calculul unei guvern.

Ipotese este cu atât mai absurdă, cu cât îndată ce Austro-Ungaria și-a retras reprezentanții din Comisiunea dunărenă, România și-a retras reprezentanții din Comisiunea mixtă; și dacă această comisiune și-a arde dreptul de a lura și fără participarea reprezentanților României, guvernul român ar refuza de a asculta, pe tot primul său, ori de deciziune a Comisiunii mixte.

Să lasăm dar la o parte ceea ce este do o absurditate și imposibilitate vedită. Să se ocupe numai de ceea ce se poate admite în testă generală, adică de împotrivoarea Austro-Ungariei la prelungirea puterilor Comisiunii dunărene, și de retragerea reprezentanților sui din acea Comisiune.

Noi Români dorim urmarea puterilor Comisiunii dunărene, ca o garanție mai bună pentru libertatea navigațiunii pe Dunăre, liberă, săvîrșă datorăm prosperității noastre economice, și în parte chiar pozițiunea noastră politică.

Dar care Austro-Ungaria este mai puțin interesată decât noi la libertatea marului fluvial al Europei centrale?

Este vedut că, veniul nostru dela Apus e înscenat cel mai puțin tot astăzi, căt și noi la această libertate, de care sînt legate cele mai de căpetenie ale sale interese economice.

Cum dar Austro-Ungaria ar pută să fie contrară mîșterii Comisiunii dunărene care de misiune toamai de a asigura libertatea navigațiunii?

Am jidă că Austro-Ungaria este interesată tot atât căt și România la păstrarea libertății navigațiunii pe Dunăre. Putem totuși afirma, că Austro-Ungaria este mult mai interesată decât noi, la mîșterii Comisiunii dunărene, ca garanție a acesteia libertăți.

În adever, dacă Comisiunea dunărenă s’ar desființa, și direct fie indirect, noi Români cu stăpîni și gurorl Dunării și alți pîmînturi, după cum s’ar sărbit mai sus, am moșteni-o într’u tot.

Noi am face poliția fluvială la Sulina, ca și în anul Dunării; noi am înscenca țesele ce se precep astăzi la gura Sulina, pentru urmarea și detrierea lucrurilor de navigațiunii; noi am întruze și ascuța aceste lucruri; noi am săvîrșă, fără nici un amestec și nici o contentare, dela Sulina până la Silistria; noi am supraviețui și regula în fine navigațiunii pe tot primul nostru până la Vîrciorova.

Prin aceasta am săvîrșă neapărat o mai mare răspundere, față cu popoarele Europei interesate la libertatea navigațiunii; dar ca compensare a acestui adas de răspundere, am săvîrșă neapărat un adas de însemnătate, de aceeaș nume de noi din depinde libertatea navigațiunii pe Dunăre.

Este necesar săvîrșă cerșevii Austro-Ungariei această stătușine?

Ce ar căștiga ea care prin desființarea Comisiunii dunărene?

Astăzi această putere n’are un amestec în păstrarea libertății și în asigurarea navigațiunii, decât prin participarea ei în Comisiunea dunărenă. În gl’ose, în care țeară e reprezentată în această Comisiune reful ei ar deveni nul, în aceea ce privește paza navigațiunii și asigurarea ei.

Ar s’are săvîrșă o căștig, sau o pagubă pentru Austro-Ungaria?

România ar păstra totuși, Austro-Ungaria ar perde tot.

Care din aceste două state ar săvârși o situație mai bună?

Răspuns vine de sine, și de aceea putem declara, că amintirea aruncată în mod de înecare de jurnal „Peter Lloyd” nu s-arie pe nimic în România.

Din contră stăit mulți, cari ar dorii ca acea amestecare să se tradă în fapt, și-guri, și România er fi în înălțina respectu-derii ei s'ar lăsa.

Acetă este răspunsul nostru la amestecările organelor Austro-ungarești.

Dar oare numai noi am avut de dat un răspuns la ceea ce privește libertatea navigației pe Dunăre?

Oare Anglia, Franca, Italia la prima oră interesate în păstrarea acestor libertăți, n'ar avut simț de în?

Oare aceste puteri ar lăsa să se slăbească garanțiile acestor libertăți, în fața di-ficiltăților diplomatice, rădicate de singură Austro Ungaria?

Oare această din urmă putere n'ar rici-nea în caș de a împovări la mașinerea comisiunii dunărene, se fie lăsată la o parte și Comisiunea să subsiste și fără consimțămîntul, și chiar fără participarea Austro-Ungarești?

Este adătită întrebări, cari pe lângă cee-vintele espuse mai sus, ne îndeamnă să nu lăsa în serbie amestecările făcute prin „Peter Lloyd” și alte jurnale, și să avem din contră credință, că și până în cele din urmă, cestiunea duărească se va rezolve în deplină și bună înțelegere între Austro-Ungaria și România lăși ca relațiile astă de cordiale și de amicale astăzi între ambele state, să fie un singur moment întăscăcut.

„Romanid.”

Adunarea din Baia-mare a Societății pentru fond de teatru român

s'a deschis la 7 August în prezența unui public numeros adunat din părțile satmarene, chiorene și selăzene.

Comunicăm aici după „Familia” deocamdată:

Raportul comitetului.

Onorabilă adunare generală!

Stătuțele Societății noastre impun comitetului sarcina, de a raporta la fiecare adunare generală despre activitatea sa de peste an.

Fiindcă prezenta, a ne abate de astădată dela această îndatorire, și în loc de-a vă raporta despre activitatea noastră numai distru'n și, să facem o revistă scurtă asupra unui interval mai lung.

Sunt tozmai nouă, unde de când societatea noastră, după adunarea sa constituțională din Deva, a ținut prima sa adunare generală din părțile aceste.

Intelegința română din Satmare a avut noobil îndemn, ca îndată la adunarea constituțională să ofere ospitalitate și zelul sprijinitor pentru viitoarea și prima adunare generală.

Și, precum atunci, adunarea constituțională din Deva a preferit din nou să invite pe aceea a inteligeții noastre din Satmare, tot astiel și adunarea generală din anul trecut ținută la Sibiu a primit cu plăcere cheama ră-d-voastre.

Estă-ne dară, după două ani de zile, arăta-ne în mijlocul d-voastre, ca și deși adunarea prezentă se ține în alt orăz, aceea totuși se află în părțile satmarene și la această adunare avem onoare de a saluta arăși mai tot pe aceleși persoane, cari s'au lăfuit în la adunarea noastră generală ținută în orașul Satmare, la 1872.

Cu bucuria revererii vă salutăm, domnilor și doamnelor, și cu deplină mulțumire venim să vă punem la cunoștință programul material și moral al Societății din momentul ultimei noastre conveniri cu d-voastră și până în momentul prezent.

Plini de speranță și cu încredere în sprijinul publicului cult românesc vă parăsimr astăzi, căci simpatia, de

rare ne bucurăm în părțile, pe unde umblăm, efectul material, dar mai ales cel moral cădăst pentru societatea noastră, n'a produs un rezultat, care în împingăriile noastre trebuie să ne mulțamească pe toți.

La adunarea din Satmare, ținută în 1 și 2 Mai 1872, fondul nostru s'a scurs la urcase la 2909 fl. 62 cr. și estă astăzi, după noue ani, cassarul societății noastre ne prezentă un raport despre 25,821 fl. 36 cr. Așa dar, de când ne vețurăm mai pe urmă, fondul nostru a crescut cu 22,911 fl. 74 cr. Observând, că cuposale hărăților de valoare în nr. 146 pentru anul curant numai dăile aceste s'au numai făt și că acele au valoare de aproape tăiat și o mică floren. Așa dar fondul nostru s'a urcat peste 26 mii.

Nu este mare acest fond, nici că ajunge încă spre a pute realiza din el aspirațiunile noastre; dar considerând greutatea cele multe, cu cari avem de a se lupta societatea noastră, trebuie să recunoașem importanța lui.

Durere! de un timp încoace mai toate încercările noastre române au două dușmane de moarte: una e neapăsare, care înfize zelul inteligențel nostru întră sprijinirea scopurilor de cultura națională, și alta s'erăcia, care apasă din ce în ce mai mult pe bietul nostru popor. Ambele aceste dușmane se pusără și în calea progresului societății noastre; ma se adăuse și a treia, și anume, acea esepărență tristă, că mai mulți din aceia, cari prin propriul lor subserior, își detără cuvântul de onoare pentru sprijinirea fondului societății, nu numai n'itară acest obligămînt patriotic și național, dar tot odată siliră pe comitet să useze față cu ei de drepturile acordate prin lege.

Acastă considerătină din urmă și cauza, pentru care comitetul a propus și societatea a adoptat niște schimbări în stătuțele noastre, ca cel puțin în viitor să fim scutiți de asemenea neplăceri.

Estă pe scurt istoricul societății noastre. Da, noi avem o istorie, căci avem trecut. Adunarea generală din anul trecut ținută la Sibiu a și constatată această îndrumând comitetul ca la una din viitoarele adunări generale să prezente Analele Societății.

Subserior secretar ar fi îndepălințt această hotărîre încă la această adunare, de cumva alți afaceri de interes național n'au împedecat tocmăi în lunle d-voastre, și țermăna lucrarea în cepută în această privință.

Și acum ca să venim la propriul raport al comitetului, indicat prin stătuțe, despre activitatea sa din anul espirat, vom dice, că acle se au cun-prind în cele înșirate până acum.

Conform stătuțelor, agendele comitetului se resumă în administrarea fondului societății, ținînd cont de stătuți și de decisiunile adunărilor generale. Estă cea ceea ce a făcut dară comitetul. A această capitală și face, nouă și vechi, lo a acșipă pe perfecționare în locuri sigure, a îngrijit de averea societății, precum se vede în special din raportul cassarului.

Și trebuie să accentuăm cu cea mai mare bucurie, că tozmai anul espirat este acela, care în privința progresului nostru material formează o epocă de oarece dela înființarea societății noastre nici într'un an fondul nostru nu s'a sporit cu așa mult mare.

Acest sporiu mare este a se atribui lăstrei familie Moconiane, atât de benericente de națiunea română care și de astădată, și în membri ai ei s'au dat singurului nostru mare mare, afară de sumele vătate mai de mult în casa societății.

Deodată însă cu această constatare împerdurătoare, trebuie să înțierim și o lăbure. Un bărbat carele a avut tîntă legitim la stîna generală, carele a luat mare parte la întemeierea ace-

stei societăți, anul din membrii fondatori ai ei, primul nostru președinte, Dr. Iosif Hodoș, a înecat din viață în 10 noi. 1880. Se vērșăm și o lăcrimă pe momentul lui, căci el a fost și al nostru.

Dărește 3 August 1881.
Iosif Valcanu, F. Baboș,
secretar, vice-președinte.

Turbările alto-ovresci în Rusia.

Intro' corespondență din Petersburg se află:

„După turbările alto-ovresci din Perailusă începu să se vorbească despre așa ceva și în Borisopol. Spărații Jidani cerură sprijinul autorității locale. La 23 Iulie sosiră, pentru acest scop, în Borisopol, 30 de cazaci; ispravnicul încă veni în fața locului spre a îndupleca poroaporașe și remână liniștită.

„În scopul acesta se convocă o adunare a tuturor proprietarilor de cașci. Ispravnicul le făcu cunoscut, că n'ar fi cu cale o părălăa la Ovreilor. La aceasta cel chemați răspuseră cerënd isgonirea din localitate a tuturor Ovreilor. Ispravnicul observă, că o isgonire generală este cu neputință dar că pe Ovrul, pe care'l va găsi păgubitor societății, reprezentarea orașului îl poate alunga, ba i poate cere chiar și exilul în Siberia. Adunarea rămână rece și nemulțamită față cu toate stăruințele oficiale ale ispravnicului.

„O mare mulțime de oameni, compușă de oareșii, pamei, de țărani soșii de prin comunele învecinate, se duce spre amead în piață, unde mai rămăsără încă ca case ovresci, scăpate de focul dela 21 Iulie, și le dărâmă. Cazaci dășeră mulțimei să stea pe loc, dar nu făcură us de arme.

„Spre seară poporul înfuriat se înarmă cu o-ri veni la mână și pe la oț casele se auzi răsămad dintr'un capăt într'altul, strigătu: Acum e vremea să omorim pe toți Jidanii. Ispravnicul șeful poliției și comandantul cazacilor, ordonără atunci acestor din urmă să înceară a risipi mulțime făcînd asupră'n un atac călări. Diverșiunea însă remase zadărie. Mulțimea veldîndu-se atacăată serios, începu să dea în soldații și ofițeri cu pietri, coase etc. Unul fu gros rănit. Ispravnicul nu s'au dă de searcă de căt cu fuga. Ca săci dădură atunci foc și omorără doi din popor. Aceasta se împărășie, însă nu pe la case, ci unde săci sănt Ovrul.

„În ziua următoare ispravnicul se duse la primărie. Aci îl aștepta deja un mare număr de cetățeni. Aceștia începură să-l striga, că de ce le-au luat pe cap și cazaci. Jidanii ne-au spus până acum tot ce avem,” dășeră ei, și acum ne aduci pe cap și cazaci.” Ispravnicul i asigură, că cazaci nu vor fi întreținuți din cheltuiela orașului și plecă. După plecare, turburările reîncepură. Căzătorii ovresci cătă mai rămăsără din dășel trecut, fără speră.

De cărmine în deosebii n'a mai rămas nici o urmă, și nici de răchui.

„Toți Jidanii din Borisopol s'au astăzi cerșitori, ceea-ce se potrivece de altfel, căci ei avuseră mai înainte după dreptate nu era a lor. Locuitorii au alungat până și vitele Ovreilor de pe locurile de pășune ale orașului. Căci pentru mobil: paturi, scaune, perine, ele s'au astăzi pentru urmașii lui Moise pripășiți prin această localitate, un leuc, de care numai aminte își aduc și de care se vorbește se mai bucură.

„Una poroaporașe astă este de mare în contra Jidanilor, încat un caș pe real nu se va pute pune acestor turburări, decât prin espulsiunea în masă a Ovreilor. Poporul n'us n'urea să mai fie supt de aceste lipitori.”

Nr. 138. C. R.

Esposițiunea română din Sibiu.

Avis!

La espresa dorință a mai multor români, s'a p'eluncat în aceste termeni în înșinarea obiceiurilor pentru esposițiunea până la 315 August a. c.

Totodată se aduce la cunoștință publică, că pentru espunerea vitei celor este destinată (Jua de Vineri 21 August, 2 September) ear' pentru a poaleme Sămbătă 22 August (3 September).

În fine fiind avisați numai la puterile noastre, ne luăm voie, a mai repeți rugarea, ca cei ce pot și vor, să binevoiască a contribui, respective a colecta pentru fondul de premiare, cu să fim în pozițiune a distribui căt de multe premii.

Sibiu în 27/29 Iulie 1881.

P. Cosma m. p., Eugen Broțe m. p. pres. secret.

Varietăți.

* (Căletoarea Maieștății Sale) a Împăratului și Regelui nostru s'au estins până la Mainau, unde monarhul a convenit cu Marele-Duce de Baden, în modul cel mai cordial după ca mai înainte se înălțase în Friedrichshafen cu regele Württembergului tot în chipul cel mai amicable. Apoi Maieștata Sa s'a întors în Bregenz în Vorarlberg, și continuând cu căletoarea Sa prin provincia Vorarlbergului a cercetat până acum orașele Dornbirn, Feldkirch și Bludenz, pretinzîndu-se fiind întimpinat de cătră poroaporașe cu entuziasm mare.

* (Principele de coroană Rudolf) „P. Ll.” ne spune, că principele elronov va veni în 28 September în Ansilvania la o vînătoare în țara în 6. Set. Imbru, unde se află un castel vînătoare adaptat pentru principele elronov, se fac pregătiri mari pentru primirea înaltului oaspe.

* (Anunț.) Onorabilă direcțiune, a călior ferate r. u. de stat la cererea făcută de sici a binevoit, a se trnsmite un număr considerabil de așa numite „bilete de legitimitate,” spre a pute călători pe toate liniile (cu excepțiunea trenurilor accelerate) cu preturi scădute; și anume cu bilet întreg de clasă III în clasă II, și cu jumătate pretul biletului de clasă II în clasă a III. Aceste preturi s'au ficut pentru trenurile de persoane, ear' pentru trenurile amestecate cu pretul jumătate dela clasă I. se postă călătorii în clasă a II. Tot această favoare o au și la întoarcere dela Sibiu; dar biletul de legitimitate trebuie să se prezente fie-care la casa gării, de unde pleacă.

Biletul de legitimitate pe căile ferate ale stătuții are valoare pentru călătorii la adunarea generală din Sibiu în 5 September.

De această favoare se pot bucura călătorii și pe „prima cale ferată transilvanică,” însă numai din 25 Aci postă până în 3 September inclusiv, căci dela onorabilă direcțiune a aceste căli terate s'a primit un număr egal de bilete.

Subserior birou al comitetului a împărțit cele mai multe bilete de legitimitate dela ambele direcțiuni de căli ferate pe la d-șii directori și despărțămîntelor asociațiilor transilvanice; ear' pe unde nu s'au organizat despărțămîntele s'au însășinat într'insulele la bărbați zelosi din respectivele finituri. Tot odată se face cunoscut

ca se dau și deasupra din cancelaria asociației.

Dela comitetul asociației transilvane.

Sibiu la 9 August 1881.

Iacob Bologa m. p. G. Baritza m. p. secret.

(Comitetul asociației) pentru promovarea meserilor între Români, publică că a aflat locuri pentru a așeza oșii români la meserie: „Crotitorii, fărâncii, cordarionii, cojocării, cizmarii și măsărierii”. Condițiile sînt: învețarea în oșia etate de 14-16 ani; să se cete cel și scrie și să fie ucenic fără plată patru ani în care timp va căpăta: costul și învețarea meserii cum și cele pentru cultura spirituală. Pariții învețatorilor sau tutorii lor se vor obliga să le dea vestimintele de lipsă. Adreșele se sîndreptea la președintele B. Baulescu în Brașov.

(Convocare) Adunarea generală ordinară a renunții învețătorilor rom. gr. or. din profesori-teritoriul S. Severului și A. Iulie ameză convocării adunării din anul trecut se convocă prin aceasta la A. Iulie ce va fi în timp liber cu ocazia conferinței învețatoresci ordinate de Ven. Cons. Arch. Nr. 2058 sc. din 9-14 Aug. c. Programa adunării se va împărtași la timpul său.

S. Sebeș în 30 Iulie 1881.

Zecudu Mureșan
pres. rou.

(Convocare) Pe baza concludusii adunării generale cercuale, (ținute la Bran în 25 Iulie 1880 de sub pet. VI. Adunarea generală a desprec. II) asociația transilvaniană pentru literatura română și cult-ura poporului român, se convocă în comuna Veneția inferioară pe ziua de 21 August 1881 călând. nou, la 10 oare a m. ceea ce prin aceasta se aduce la cunoștință publică, învințându-se totodată, a participa la sedința tot învețătorii de progres al poporului român.

Din sedința comitetului despărțerc. II, ținută în Făgăraș la 6 August 1881.

Alexandru Miteu, Negrea,
desp. II, actuario.

(Bal academic în Năsăud) Studenții năseni din școlile înalte invită la balul academic, care va avea loc în Năsăud în 18. August 1881 st. în localitățile otelului „Rahova”. Venitul curat este destinat pentru ajutorarea studenților academici români lipșiți de mijloace. Incepând la 8 1/2 oare seara. Intrarea a douăzeci și 1 l. 50 c. de familie. I. l. Ofertă maritimă se vor achita pe cale jurnalistică.

(Crucă Elisabeta) Regina României a comitată crucea Elisabeta doamnei Anastasia Popescu, soției domnului protopop gr. or. din Făgăraș și președintelui reuniunii femeilor române gr. or. de acolo.

(Din Sebeșul săseesc) se raportează: În înțeleul literelor funcționale respective în 4 August st. a. au fost împărtașite cu comitate funcționale lui Eperjesy de Szászváros și Totli următoarele persoane străne:

Himia lui Ion Girone gr. or. or. școlii, Simion Lupu gr. cat., Elisabeta Stob. ev. lut. și Anna Grănger, rom. cat.

(Stațiunea Gherla) Dumineca trecută după amiază a ajuns cea dintâi locomotivă, împodobită cu cununi, în gara dela Gherla. Un public numeros o salută cu „vivate”. Lucrările pe aceasta linie se continuă cu cel mai mare zel, astfel încât cel mult pe începutul lui Septembrie va putea fi predată comunicații.

(Bancnote de 10 l. români) „Lini Pester Lloyd” și scrie din Brașov că acolo s-au trecut câteva file circulează bancnote de câte 10 l.

v. a. pe cari stă stampilată inscripția română: *Valabili pentru țecce floreni.*

(Diarul „Românul”) va serba la 9 August v. viitor 25 ani de existență. Cu această ocaziune, se va da un banchet în onoarea fondatorului acestui diar D. C. A. Rosetti.

(Alexandru Pelimon, bîtrînul) poet român, răposat în 27 Iulie, la oarele 4 după război, în comuna Norvaci, județului Gorj. Fiul terțului urmaș!

(Birou român de presă) Cu începerea din 19 August v. funcționează un birou de presă pe lângă ministriul reg. român de externe în București.

(„Le mêmorial diplomatique roumain”) este titlul unui nou diar francez, ce are să apară în București ca foaie concurentă a gazetei „L'Indépendance roumaine.”

(„Tinerimea Română” din București) publică următorul apel: Neapăsare, cu care vedem, că se întâmplă la noi, înălțarea statuii lui Andreiu Mureșan în Ardeal, înlocuind pe societatea noastră, cu scop literar, să fie cea dintâi în deschiderea unei liste de subscripțiuni în România. Cesece cerem noi astăzi, nu este de cât un semn de iubire și recunoștință la sfința memorie a lui Andreiu Mureșan, care a purtat în sufletul sen sufletul întregii națiuni

și a înălțat singur monumentul nemuririi. Naștirea, care în dorul ei a găsit mângăiere în cântul lui Mureșan; tinerii care în încercările amare, striga-vor: deșteaptă-te române... Cetățeni liberi, ai lui ni-liberi țeri, să nu faci mai puțin de cât frații rom. Poeții Moldovei, poeții Munteniei sînt reprezentați în focarul Teatrului Național; în fișele unității este ne-completă, se liudă reprezentății și României de altă parte. În anul unu de nu ne abate și de astăzi, din datoria românismului. Lista de subscripșiere se află la subscriul: Alexandru I. Șonța.

Presidential soc. „Tinerimea Română.”

(Emigrații) din Ungaria în urma unei provocări directe a ministrului de interne se va îngreua din partea oficilor comitatense prin aceea, că petenții de paspoarte în țări străine li se cere, ca petențiunilor lor să se aceluă și extrase tabelare, din care să se poată vedea împrejurările de viață ale petențiilor. Această dispoziție ministerială este numai o restrîngere evidentă a emigrațiunilor.

(Lloydul italian) grece în România a subscris Jolia. Trece în comuna de lângă Buda după comitate societății de navigație, „Furio” și „Rubatino” să se fusioneze într-un Lloyd italian. De la noua societate funcționează se poate aștepta o concurență mai mare contra Lloydului austro-ungar.

(Maghiarizarea) În munții dela Budapesta multe păduri purtând încă până acum numiri nentesci magistratului orașului a adus un conclud: ca aceste numiri să se steargă și secțiunile de clădiri să propună magistratului alte numiri maghiare.

(Amiteatrul în Aquinum)

Carol Torma de lângă Buda după cum nu spune „P. L.” pela finea lui celestă va sosi carăși în Budapesta, spre a continua despropărie amiteatrului. El are nădejde că până la sfârșitul lui Septembrie va sfârși cu despropărie sussumintului amiteatrului român.

(Un nihilist în Ungaria) Într-unul din spitalele Pestei se găsește astăzi un nihilist care după o convalescență în Italia, perspectivă de a fi exstradat Rusiei. Numele acestui nenorocit e Ludovic Nimoievici. Pentru prima oră fusse arestat toamna trecută, într-un oraș din provincie a

Ungariei, „Plona, dice correspondentul n. „Pester Journal”, când vădui mai mulți poltași mănând îndreptat o figură omenescă, învețită în necesitate strălucite. O mulțime de femei și copii întovărășeau cortegiul șbrăni. Cu înțesala fulgerului se respândi prin oraș vestea, că poliția a pus mână pe un nihilist din cei mai primejdii: Mergend se l ved și făcându-i neces întrebări, el lui response: Sînt satul de viață: n'am născut sinica de donț dela Plonia, vîntul și frigul au fost tovarășii mei de călătorie. Voiam să mă prezint singur autorităților. Când am fost prins pe drum. N'am nici un act de legitimație. Numele meu e Ludovic Nimoievici”. El spuse apoi, că a fost student la facultatea de filosofie din Moscva și a luat parte la atentatul din Moscva contra țarului Alecsandru II. După zădărnicea acestui atentat fusese condannat cu alți 60 țelocuri la deportație în Siberia, dar a ieșit și să scape pe drum împreună cu un prete: Amândoi s'au strecurat împreună până la granița Austriei. Acolo s'au despărțit spre a nu pricuiii bătăuși. El a trecut prin Galiția în Ungaria. Hrata trebuia să o dobăndească prin cerșit. Bănk era vară puțină se doarnă pe câmp, de când se făcea frigidă prin țuri — Polția ungurească voise al trinite cu acest prilegiu la Vargovia, dar Nemoievici scapă și de astădată. Cum și unde i se petrecut urma nu se știe. În luna lui Maiu, fu prins în Pesta, toamna căud voia se sinucidă. Transportat, rînit greu, la spital, a făcut o depozitiune depînă. După vind care, cum am diis, poliția din Pesta are să înșapeze poliției rusești.

(Către mure de pămînt) Către mure de să simțit înveția. În toamna de 1881 spre 22 cure și cam în același timp și în oare cari părți ale României, au mișcat întreaga regiune de răsărit a Franței, mai cu seamă la Lyon, Dijon, Mâcon, Chalon, Lons-le-Saulnier, Bourg, Greoube, Valence, Ancecy. — Treptămiune destul de violente, mergend dela nord spre sud, au durat mai mult secunde. Mai multe cașe și curpat, mobilae au fost mișcate din loc, cinsorcul s'au oprit și sticlările s'au spart. În toate părțile se audiu pocnituri. Locuitorii decepși din somn, au sărit din paturi și au alergat pe stradă.

Bibliografie.

Popa Iosif *Leges consularia sin Arcticii de lege XVII*, 1881 și V. (epitrop). Brașov, 1881. Prețulu 3 l. 4 oare; poezia; cu transcriere franceză l. 10 c. Colecțiunii primice după 10 exemplaria unui gralutai. A se adresa la tipografia Rômer & Kammerling.

Stan Pârjol, *Mortuul lui Mihail Viteazul*. Tragedie națională în 6 acte. Brașov, 1881.

XVII. *Programă a gimnaziului mare public român de religiozitate et. rîndorțență și a celorlalte școli secundare și primare împreună cu acesta din Brașov pe anul școliar 1880-81*. Director Ștef. Iosif, director și profesor. Brașov 1881.

Programa gimnaziului superior, preparandului, normii și școlii populare, de februarie în 1880 pe anul școliar 1880-81.

Reportaj despre gimnaziul sup. gr. cat. de Bălăneș pe anul școl. 1880-81. Boisau, 1881.

PARTEA ȘTIINȚIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Dialectele limbii române.

Până pe la sfîrșitul secolului al XVII-lea limba ebraică se considera ca limba primitivă a omenimii și prin urmare că limba maternă a tuturor celorlalte limbi. Pela sfîrșitul secolului al XVII-lea și până începutul secolului al XVIII-lea Leibnitz dicea: „Tot cu același drept poate considera cineva limba ebraică ca limba primitivă a omenimii, cu care au putut cineva a

dopta opinioinea lui Goriopus, care publică în op. în Anvers la 1580 pentru a aproba, că limba olandeză a fost limba vorbită în paradis”. Dacă cercuim german Ioan Filip Wenzel, (cunoscut sub numele de Paulinus de Sancto Bartolomeo), care a locuit în India dela 1776—1789, n'ar fi făcut limbă savante cunoscută limba sanscrită, publicand gramatica ei în Roma la 1790, poate că lumea ar fi trăit mult timp în proiectul, că limba ebraică este limba mamă a tuturor limbilor.

La 1784 Egiptul, ecuatorii lor înveț, fondasera la Calcutta o societate asiatică, care începuse să publice lecturi, gramatică, glosare, și astfel această societate deschise savantului Europei tesaurii limbii și literaturii bramanice.

Indată ce fu cunoscută limba sanscrită, se constată, că ea are mare asemănătate cu limba zendică, greacă, latină, romani, cu toate limbile moderne ale Europei. După ce s'au învețat de J. Dupon, John Wilkins, Carey, Forster, Colebrooke deschisă drumul acestui studiu, veni pe urma lor genul Frederic Schlegel, Guilom Schlegel, Humboldt, Lassen, Rosen, Pot, Grimm, Rask, Burnout, etc. dar filologia comparativă până la 1816 era pusă pe ocazionalitate. La 1816 a publicat Francisc Bopp o cartică intitulată: „Sistema conjugățiunilor”; prin care a pus basă sigură la filologia comparativă a limbilor indoeuropene, alăturate limba sanscrită, latină, elină și germană. Prin aceasta s'a întemeiat apoi știința limbisticei noie, fără a se recunoaște cutare sau cutare limbă ca mamă a celorlalte limbi. Că nici limba sanscrită nu e limba mamă, o constată încă de mult William Jones, fondatorul societății asiatică din Calcuta, mort la 1794, când dice: „Nici un filolog n'ar pute examina limba sanscrită, greacă și latină, fără să gânde, că ele se trag din o sorgenta comună, care astăzi poate nu mai există.”

Limbisti însemnați se ocupă și în prezent cu acest studiu al filologiei comparate, parte în genere, parte în specie numai cu unele ramuri ale filologiei. Într-acele cari s'au ocupat special numai cu studiul limbilor romane avem pe Dieffenbach, Diez, etc. Căși Dieffenbach a premers lui Diez cu dețiva ani, totuși Diez se poate considera ca părintele filologiei comparative romane.

Limbi învețată și cu limba limbii române afirmată și cu limba latină și nu o admiteau între limbi neolatine; dar în urma studiilor filologice comparative făcute de bărbați neprecupați de ure de rasă s'a constatat, că limba română nu e de origine slavică, cum pretindeau unii din cauza elementului slavic aflător într-ene, ei că și ca face parte din limbile romane.

Limba română a constata, că e limba română sau nu, ei numai a studii diverse moduri, cum vorbesc Românii din diferitele provincii, unde locuiesc și a arăta, pe cât se poate, pe baza cercetărilor filologilor, cari s'au ocupat cu studiarea acestor moduri de vorbire, cari sînt oale anume și în ce constă diferența lor, ca astfel să vedem, dacă limba română are un singur dialect sau mai multe.

Diferențele, ce se aud în vorbirea unei națiuni, dacă sînt mai însemnate, se numesc dialecte. Este cînt, că nu toți Românii vorbesc în un mod pretendenți, ei la unii se schimbă în vorbire unele vocale, la alții unele consoanțe, care la alții se mai observă chiar și în vorbirea comună de gramatică ce nu se află la ceilalți.

Diferențe de vocale, consonanțe, declinații și conjugățiuni avem și în limba română. Din diferențele aceste și la noi s'au născut mai multe moduri de vorbire. Românii, cu deosebire cei din stănga Dunării, ori din

